

Hur mår Österbotten? Miten Pohjanmaa voi?

ÖSTERBOTTENS VÄLFÄRDSOMRÅDE | POHJANMAAN HYVINVOINTIALUE

Österbottens välfärdsområde
Pohjanmaan hyvinvointialue

Befolkningen som helhet

Koko väestö

Positivt i Österbotten

- Befolkningen växer och är bland den friskaste i landet. Hälsoindex för cancersjukdomar och olycksfall har förbättrats
- Sysselsättningsläget är gott i förhållande till övriga landet och fattigdomsriskerna lägre
- Användningen av alkohol och alkoholrelaterade sjukdomar är nationellt sett på låg nivå
- Inkomstskillnaderna mellan olika befolkningsgrupper är lägre än i landet som helhet
- Färre känner sig ensamma och otrygga än i landet som helhet, andelen har också sjunkit. Befolkningen är engagerad i olika typer av samhällsverksamhet, bl.a. föreningar
- Tillgången till service, kvalitet och kundnöjdhet är generellt god

Myönteistä Pohjanmaalla

- Väestö kasvaa ja kuuluu maan terveimpiin. Terveysindeksit ovat parantuneet syöpäsairauksien ja tapaturmien osalta.
- Työllisyystilanne on muuhun maahan verrattuna hyvä ja köyhyysriski on alhaisempi.
- Alkoholien käyttö ja alkoholiperäiset sairaudet ovat valtakunnallisesti katsoen alhaisella tasolla.
- Eri väestöryhmien väliset tulot ovat pienempiä kuin koko maassa keskimäärin.
- Muuhun maahan verrattuna harvemmat tuntevat itsensä yksinäiseksi, ja heidän osuutensa on lisäksi laskenut. Väestö osallistuu erityyppiseen yhteiskunnalliseen toimintaan, mm. yhdistyksiin.
- Palvelujen saatavuus, laatu ja asiakastyytyväisyys ovat yleisesti ottaen hyviä.

Utmaningar i Österbotten

- Allt fler är överviktiga vilket gör att antalet patienter med diabetes, hjärt- och kärlsjukdomar och problem från stöd- och rörelseorganen ökar
- Det är stora skillnader i sjuklighet mellan olika inkomstgrupper
- Försämringar i flera olika former av socialskyddet på kort tid gör att vissa befolkningsgrupper, t.ex. ensamstående föräldrar, påverkas ekonomiskt negativt av flera olika förändringar samtidigt. Detta i kombination med försämrat sysselsättningsläge syns bland en del befolkningen i form av att det grundläggande utkomststödet inte räcker till de nödvändiga utgifterna för mat, hyra och social- och hälsovårdstjänster. Det leder också till ökad risk för stress och psykiskt illamående som i sin tur ökar riskerna för missbruk och våld.
- Kontinuiteten i vård och service är utmanande, speciellt om flera olika instanser är inblandade. Väntetiderna till vård och service är i vissa fall för långa.
- Antibiotika ordineras lätt vid luftvägsinfektioner som vanligen är virusbetingade. Detta innebär ökad risk för antibiotikaresistens

Haasteet Pohjanmaalla

- Yhä useammat ovat ylipainoisia, minkä johdosta diabetes, sydän- ja verisuonitaudit sekä tuki- ja liikuntaelimestön ongelmat lisääntyvät.
- Sairastavuudessa on suuria eroja eri tuloryhmien välillä.
- Useiden eri sosiaaliturvamuotojen heikentyessä lyhyessä ajassa jotkut väestöryhmät, esim. yksinhuoltajat, kärsivät taloudellisesti useista eri muutoksista samanaikaisesti. Tämä yhdistettynä heikentyneeseen työllisyystilanteeseen näkyy osassa väestöä siten, että perustoimeentulotuki ei riitä välttämättömiin ruoka-, vuokra- ja sosiaali- ja terveystaloudellisiin. Se johtaa myös stressin ja psyykkisen pahoinvoinnin riskin lisääntymiseen, mikä puolestaan lisää riippuvuusongelmien ja väkivallan riskejä.
- Hoidon ja palvelujen jatkuvuudessa on haasteita, etenkin jos mukana on useita eri tahoja. Hoidon ja palvelujen odotusajat ovat joissakin tapauksissa liian pitkiä.
- Antibiootteja määrätään herkästi hengitystieinfektioihin, jotka ovat yleensä virusperäisiä. Tämä lisää antibioottiresistenssin riskiä.

Prioriteringsområden

- åtgärder som stöder invånarnas egen aktivitet och förutsättningar för att i vardagen ta hand om sig själva och sina anhöriga. Åtgärderna ska verka hälsofrämjande, förebygga försämringar i funktionsförmågan och därmed minska behovet av social- och hälsovårdstjänster. Fokus på åtgärder som stöder fysisk aktivitet och hälsosamma levnadsvanor och därigenom minskar riskerna för bl.a. diabetes, hjärt- och kärlsjukdomar, cancer och demens.
- satsningar som minskar skillnader i hälsa, välmående och levnadsvanor mellan befolkningsgrupper. Förtydliga strukturella fenomen via utveckling av social rapportering och söka minimera riskerna för utslagning p.g.a. försämringar i socialskyddet.
- åtgärder som förenklar kontakterna till vård och service, förbättrar kontinuiteten vid återkommande behov och förkortar vård- och service-processen som helhet, stor vikt behöver fortsättningsvis läggas på utveckling av digitala tjänster
- åtgärder som styr verksamheterna mot mera öppna vård- och serviceformer och service på grundnivå. Detta gäller främst somatiska sjukvårdens öppenvård och psykosocial- och funktionshindersservice
- användning av verksamhetsformer som har visad effekt och som ger ett mervärde för de som är i behov av tjänsterna

Priorisointialueet

- toimenpiteet, jotka tukevat asukkaiden omaa aktiivisuutta sekä edellytyksiä huolehtia arjessa itsestään ja läheisistään. Toimenpiteiden tulee edistää terveyttä, ehkäistä toimintakyvyn heikkenemistä ja siten vähentää sosiaali- ja terveystalouden tarvetta. Painopiste on fyysistä aktiivisuutta ja terveellisiä elintapoja tukevilla toimilla, jotka vähentävät muun muassa diabeteksen, sydän- ja verisuonitautien, syövän ja muistisairauksien riskejä.
- panostukset, jotka kaventavat väestöryhmien välisiä terveys-, hyvinvointi- ja elintapaeroja. Rakenteellisten ilmiöiden selkeyttäminen sosiaalisen raportoinnin kehittämisen avulla sekä pyrkimys minimoida syrjäytymisen riskit sosiaaliturvan heikennysten seurauksena.
- toimenpiteet, jotka helpottavat hoitoon ja palveluihin hakeutumista, parantavat jatkuvuutta toistuvissa palvelutarpeissa ja lyhentävät hoito- ja palveluprosessia kokonaisuudessaan; digitaalisten palvelujen kehittämiseen on jatkossakin kiinnitettävä suurta huomiota.
- toimenpiteet, jotka ohjaavat toimintaa kohti avohoitopainotteisempia hoito- ja palvelumuotoja sekä perustason palveluja. Tämä koskee erityisesti somaattisen erikoissairaanhoidon avohoitoa sekä psykososiaali- ja vammaispalveluja.
- vaikuttaviksi todettujen toimintamallien käyttö, jotka tuottavat lisäarvoa palveluja tarvitseville.

Barn, unga och familjer

Lapset buoret ja perheet

Positivt i Österbotten

- Familjernas sociala och ekonomiska situation är bättre än i landet som helhet
- Allt färre röker eller har provat på olagliga droger, skillnaderna mellan elever i gymnasiet och yrkesskolor minskar
- Andelen elever som uppger att de utsatts för mobbning, sexuella trakasserier och våld minskar. Fler anger att de är nöjda med livet och färre anger att de är ensamma
- Behovet av barnskyddstjänster ligger på en nationellt sett låg nivå
- Andelen vaccinerade barn ökar och närmar sig den nationella medelnivån
- Tillgången till hälso- och sjukvårdstjänster är generellt god

Myönteistä Pohjanmaalla

- Perheiden sosiaalinen ja taloudellinen tilanne on parempi kuin koko maassa keskimäärin.
- Yhä harvemmat tupakoivat tai ovat kokeilleet laittomia huumeita. Lukiolaisten ja ammatillisten oppilaitosten opiskelijoiden väliset erot pienenevät.
- Kiusaamista, seksuaalista häirintää ja väkivaltaa kokeneiden oppilaiden osuus pienenee. Useammat ilmoittavat olevansa tyytyväisiä elämäänsä ja harvemmat ilmoittavat olevansa yksinäisiä.
- Lastensuojelupalvelujen tarve on valtakunnallisesti katsoen alhaisella tasolla.
- Rokotettujen lasten osuus kasvaa ja lähestyy valtakunnallista keskitasoa.
- Terveysthuoltopalvelujen saatavuus on yleisesti ottaen hyvä.

Utmaningar i Österbotten

- Andelen i åk 5 och 8 som har oroväckande låg fysisk funktionsförmåga är högre än i landet som helhet
- En stor del av föräldrarna upplever att de inte får tillräckligt med stöd i sitt föräldraskap, hos allt flera barn ses utmanande beteende och många av indikatorerna som bottnar i familjernas rutiner och sunda levnadsvanor är lägre än för landet som helhet.
- Användningen av snus och nikotinpåsar är högre än i landet som helhet, användningen av tobaksprodukter ökar
- Användningen av krävande social- och hälsovårdstjänster är i många fall högre än i landet som helhet.
- Bedömning av servicebehov inom socialvården tar för lång tid, innehållet i skolhälsoundersökningarna motsvarar inte förväntningarna.

Haasteet Pohjanmaalla

- Huolestuttavan heikon fyysisen toimintakyvyn omaavien 5- ja 8-luokkalaisten osuus on suurempi kuin koko maassa keskimäärin.
- Suuri osa vanhemmista kokee, etteivät he saa riittävästi tukea vanhemmuuteensa, yhä useammilla lapsilla on haastavaa käyttäytymistä ja monet perheiden rutiineihin ja terveellisiin elintapoihin perustuvat indikaattorit ovat alhaisempia kuin koko maassa keskimäärin.
- Nuuskaa ja nikotiinipusseja käytetään enemmän kuin koko maassa keskimäärin, tupakkatuotteiden käyttö lisääntyy.
- Vaativien sosiaali- ja terveyspalvelujen käyttö on monissa tapauksissa runsampaa kuin koko maassa keskimäärin.
- Sosiaalihuollon palvelutarpeen arviointi kestää liian kauan, kouluterveystarkastusten sisältö ei vastaa odotuksia.

Prioriteringsområden

- utarbeta ett koncept för en övergripande modell för främjande av barns och ungdomars välfärd i samarbete med kommuner och andra aktörer. Detta innefattar satsningar för att stärka barnen och de unga, främja motion och hälsosamma levnadsvanor, stöd för vårdnadshavarna vid olika utmaningar i familjen och skapa förutsättningar för en barndom fri från våld.
- förbättra tillgängligheten till psykosocial service, på olika nivåer och klargöra arbetsfördelningen, förbättrat samarbete mellan olika aktörer som ger psykosocial service inom hälsovården, socialvården och utbildningsanordnarna. Fokusområden är mentalvårdstjänster på grundnivå för barn <13 år, missbrukartjänster för minderåriga, gemensamma arbetsprocesser och uppföljning av terapigarantin för barn och unga <23 år.
- tillräckliga möjligheter till korttidsvård för barn med funktionsnedsättning och i tidigt skede träning till största möjliga självständighet i vardagen och delaktighet i samhället
- utveckla den egna verksamheten för barn som placerats utanför hemmet via barnskyddet och öka andelen av dessa barn som får familjevård
- utveckla diagnostik, behandling, uppföljning och mångprofessionellt stöd vid komplexa sjukdomssymptom

Priorisointialueet

- laatia konsepti kokonaisvaltaiselle mallille lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi yhteistyössä kuntien ja muiden toimijoiden kanssa. Tämä sisältää panostuksia lasten ja nuorten voimaantumiseen, liikunnan ja terveellisten elintapojen edistämiseen, huoltajien tukemiseen erilaisissa perheeseen liittyvissä haasteissa sekä edellytysten luomiseen väkivallattomalle lapsuudelle.
- parantaa psykososiaalisten palvelujen saatavuutta eri tasoilla ja selkeyttää työnjakoa sekä vahvistaa yhteistyötä terveydenhuollon, sosiaalihuollon ja koulutuksen järjestäjien psykososiaalisia palveluja tarjoavien toimijoiden välillä. Painopistealueita ovat alle 13-vuotiaiden lasten perustason mielenterveyspalvelut, alaikäisten päihdepalvelut, yhteiset työprosessit sekä terapiatakuun seuranta alle 23-vuotiaille lapsille ja nuorille.
- varmistaa riittävät mahdollisuudet lyhytaikaishoitoon vammaisille lapsille sekä varhaisessa vaiheessa tapahtuva kuntoutus mahdollisimman suuren arjen itsenäisyyden ja yhteiskunnallisen osallisuuden tukemiseksi.
- kehittää lastensuojelun kautta kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten omaa palvelutoimintaa ja lisätä niiden lasten osuutta, jotka saavat perhehoitoa.
- kehittää monimuotoisten ja monimutkaisten sairausoireiden diagnostiikkaa, hoitoa, seuranta ja moniammatillista tukea.

Välmående genom livet. Hyvinvointia läpi elämän.

Österbottens välfärdsområde
Pohjanmaan hyvinvointialue